

Releasenotes – 3 vmbo 2025-2026

Voor het schooljaar 2025-2026 zijn de volgende wijzigingen/toevoegingen gedaan:

- Actualisering van het thema Voortplanting en seksualiteit;
- Aanpassingen in het thema Ordening.

Actualisering Voortplanting en seksualiteit

De maatschappelijke ontwikkelingen, zeker onder jongeren, volgen elkaar snel op bij dit onderwerp. Dit thema is dan ook vrij grondig herzien om hier beter bij aan te sluiten.

We hebben er bijvoorbeeld voor gekozen uit te gaan van de overeenkomsten tussen man en vrouw en, waar mogelijk, man en vrouw samen te behandelen. Bijvoorbeeld door de geslachtsorganen samen te behandelen.

De invloed van hormonen heeft een meer centrale plaats gekregen. Daarnaast is de basisstof Seksualiteit geactualiseerd.

Vmbo-gt en k

Hieronder vind je de nieuwe indeling van het thema, gevolgd door de belangrijkste wijzigingen per basisstof.

<i>Nieuwe indeling</i>	<i>Oude indeling</i>
1 Geslachtsorganen	1 Voortplantingsstelsel van een man
2 Veranderingen in de puberteit	2 Voortplantingsstelsel van een vrouw
3 Vruchtbaar worden	3 Veranderingen in de puberteit
4 Zwanger worden	4 Bevruchting en zwangerschap
5 Geboorte	5 Geboorte
6 Seksualiteit	6 Veilig vrijen
7 Veilige seks	7 Seksualiteit
8 Erfelijkheidsonderzoek	8 Erfelijkheidsonderzoek

Basisstof 1 Geslachtsorganen

In deze basisstof komen de (primaire) geslachtskenmerken, de geslachtsorganen van man en vrouw aan bod.

Uitleg dat het voortplantingsstelsel meer dan alleen de geslachtsorganen zijn: het gaat om alle organen die betrokken zijn bij de voortplanting (dus bv ook de borsten).

Hier is het beperkt tot de bouw en algemene functie van de geslachtsorganen. De specifieke functie van de diverse delen komt aan bod in basisstof 4.

De term vulvalippen wordt gebruikt i.p.v. schaamlippen.

Basisstof 2 Veranderingen in de puberteit

Het ontstaan van de secundaire geslachtskenmerken in de puberteit, onder invloed van hormonen, komt aan bod.

Daarnaast worden ook de andere lichamelijke en geestelijke veranderingen in de puberteit behandeld.

De menstruatie staat in basisstof 3.

De term pubishaar wordt gebruikt i.p.v. schaamhaar.

Basisstof 3 Vruchtbaar worden

In deze basisstof wordt de vruchtbaarheid vanaf de puberteit behandeld, voor man en vrouw. Daarnaast komt de menstruatie aan bod.

Basisstof 4 Zwanger worden

Aan bod komt het proces van geslachtsgemeenschap tot de zwangerschap. Onderwerpen: bevruchting, zwanger zijn, placenta, navelstreng en vruchtwater, foetus. Het ontstaan van tweelingen wordt behandeld (twee-eiig en eeneiig).

Basisstof 5 Geboorte

In deze basisstof komen de vier stappen van de geboorte aan bod. Weinig veranderingen t.o.v. de huidige stof.

Basisstof 6 Seksualiteit

Deze basisstof is grondig herschreven en geactualiseerd, met name op het gebied van gender, geaardheid en online seks*.

Deze basisstof maakt geen onderdeel uit van de examenstof.

*Sexting wordt door jongeren over het algemeen als positief ervaren (zie bijvoorbeeld het promotieonderzoek van Marijke Naezer). Naast de gevaren wordt dus ook de positieve kant aangegeven.

Basisstof 7 Veilige seks

In 'Veilige seks' komen drie onderwerpen aan bod: wensen en grenzen, seksueel geweld en misbruik, soa's en anticonceptie.

Het belang van 'wederzijds consent' wordt benadrukt, alles wat daarbuiten valt, is ongewenst seksueel gedrag.

Het onderwerp geboorteregeling is geactualiseerd en behandelt de voor- en nadelen van hormonale en niet-hormonale methoden.

Deze basisstof maakt geen onderdeel uit van de examenstof. Uitzondering is het onderwerp soa's, dat onderdeel uitmaakt van het SE.

Basisstof 8 Erfelijkheidsonderzoek

In deze basisstof komt erfelijkheidsonderzoek aan bod. De informatie over echografie en prenataal onderzoek is geactualiseerd.

In de nieuwe leerdoeloverzichten (2025) vind je meer details (leerdoelen en begrippen per basisstof). Je vindt deze in het docentmateriaal.

Vmbo-b

<i>Nieuwe indeling</i>	<i>Oude indeling</i>
1 Geslachtsorganen	1 Voortplantingsstelsel van de man
2 Veranderingen in de puberteit	2 Voortplantingsstelsel van de vrouw
3 Vruchtbaar worden	3 Veranderingen in de puberteit
4 Zwanger worden	4 Bevruchting en zwangerschap
5 Geboorte	5 Geboorte
6 Seksualiteit	6 Voorbehoedsmiddelen
7 Veilige seks	7 Seksueel overdraagbare aandoeningen
	8 Seksualiteit

Basisstof 1 Geslachtsorganen

In deze basisstof komen de (primaire) geslachtskenmerken, de geslachtsorganen van man en vrouw aan bod.

Uitleg dat het voortplantingsstelsel meer dan alleen de geslachtsorganen zijn: het gaat om alle organen die betrokken zijn bij de voortplanting (dus bv ook de borsten).

Hier is het beperkt tot de algemene functie van de geslachtsorganen. De specifieke functie van de diverse delen komt aan bod in basisstof 4.

De term vulvalippen wordt gebruikt i.p.v. schaamlippen.

Basisstof 2 Veranderingen in de puberteit

Het ontstaan van de secundaire geslachtskenmerken in de puberteit, onder invloed van hormonen, komt aan bod.

Daarnaast worden ook de andere lichamelijke en geestelijke veranderingen in de puberteit behandeld.

De menstruatie staat in basisstof 3.

De term pubishaar wordt gebruikt i.p.v. schaamhaar.

Basisstof 3 Vruchtbaar worden

In deze basisstof wordt de vruchtbaarheid vanaf de puberteit behandeld, voor man en vrouw. Daarnaast komt de menstruatie aan bod.

Basisstof 4 Zwanger worden

Aan bod komt het proces van geslachtsgemeenschap tot de zwangerschap. Onderwerpen: bevruchting, zwanger zijn, placenta, navelstreng en vruchtwater, foetus.

Basisstof 5 Geboorte

In deze basisstof komen de vier stappen van de geboorte aan bod.

Weinig veranderingen t.o.v. de huidige stof.

Basisstof 6 Seksualiteit

Deze basisstof is grondig herschreven en geactualiseerd, met name op het gebied van gender, geaardheid en online seks*.

Deze basisstof maakt geen onderdeel uit van de examenstof.

*Sexting wordt door jongeren over het algemeen als positief ervaren (zie bijvoorbeeld het promotieonderzoek van Marijke Naezer). Naast de gevaren wordt dus ook de positieve kant aangegeven.

Basisstof 7 Veilige seks

In 'Veilige seks' komen drie onderwerpen aan bod: wensen en grenzen, seksueel geweld en misbruik, soa's en anticonceptie.

Het belang van 'wederzijds consent' wordt benadrukt, alles wat daarbuiten valt, is ongewenst seksueel gedrag.

Het onderwerp geboorteregeling is geactualiseerd en behandelt de voor- en nadelen van hormonale en niet-hormonale methoden.

Deze basisstof maakt geen onderdeel uit van de examenstof. Uitzondering is het onderwerp soa's, dat onderdeel uitmaakt van het SE.

In de nieuwe leerdoeloverzichten (2025-2026) vind je meer details (leerdoelen en begrippen per basisstof). Je vindt deze in het docentenmateriaal.

Aanpassingen thema Ordening

In dit thema zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd:

- B, K en GT zijn meer in één lijn gebracht. Vooral door in K en GT de vaatplanten te schrappen, en bedektzadigen/naaktzadigen toe te voegen.
- De term 'groepen' is vervangen door 'rijken' waar het over rijken gaat.
- Enkele inconsequenties in de opbouw zijn aangepast, bijvoorbeeld 'determineren' dat werd gebruikt voordat dat begrip is uitgelegd.
- Waar nodig zijn de formuleringen wat strakker, eenduidiger gemaakt.
- 'Spons' is vervangen door 'sponsdier' en 'holtedier' door 'neteldier'.
- Termen 'gifkakigen' en 'zespotigen' worden niet meer gebruikt.
- Correcties in enkele afbeeldingen en opdrachten.